

Flygningens Grundprinciper

(Aerodynamik)

Syfte och frågeställningar

- Varför flyger flygplan?
- Varför behöver flygplanet en motor?
- Varför måste vi trampa sidroder när vi svänger?
- Är det alltid bra att ta ut klaff vid landning?
- Vad händer om vi lastar baktungt?
- Vad händer om vi flyger för långsamt eller för snabbt?

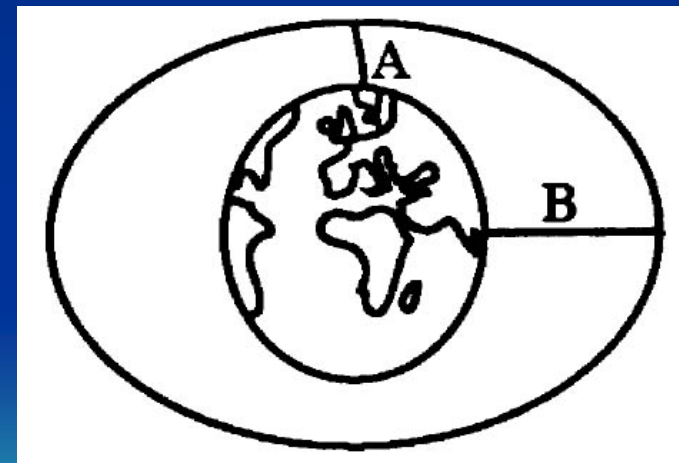
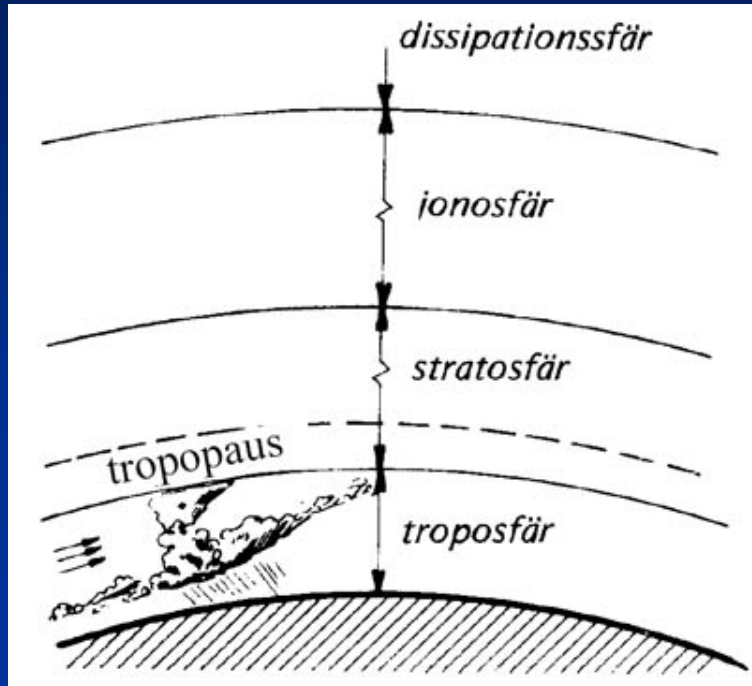

Kursupplägg

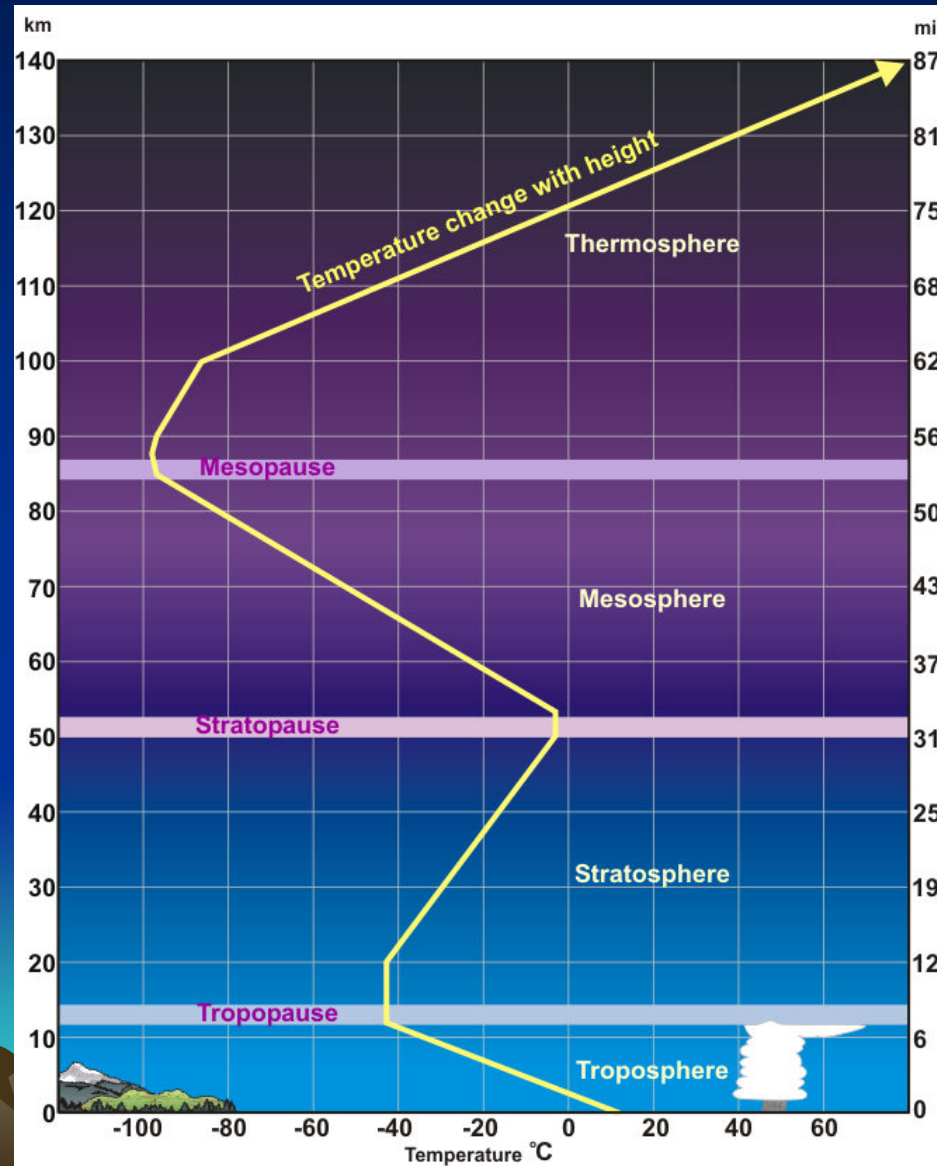
- Atmosfären & fysikaliska grunder
- Lyftkraft & motstånd
- Vingprofiler & höglyftanordningar
- Rodrens verkan
- Propellerns aerodynamik
- Stall & spin
- Kraftsamverkan
- Stabilitet
- Operativa begränsningar

Atmosfären

Atmosfären

ISA

- International Standard Atmosphere (ICAO)
  - Lufttrycket vid havsytan: 1013,25 hPa
  - Temperaturen vid havsytan: +15°C
  - Temperaturavtagande: 2° / 1000 ft
  - Tropopaushöjd: 11 km
  - Tropopausens temperatur: -56,5°C
  - Temperaturen är konstant mellan: 11-20 km

Fysikaliska grunder

- Enheter
- Fysikaliska principer och samband

Enheter

- Kraft, Newton (N)
  - $F = ma$
- Massa, kilo (kg)
- Tryck, Pascal ($\text{Pa} = \text{N}/\text{m}^2$)
- Arbete, joule ($\text{J} = \text{Nm}$)
- Effekt, watt ($\text{W} = \text{J}/\text{s}$)

Tryck och temperatur

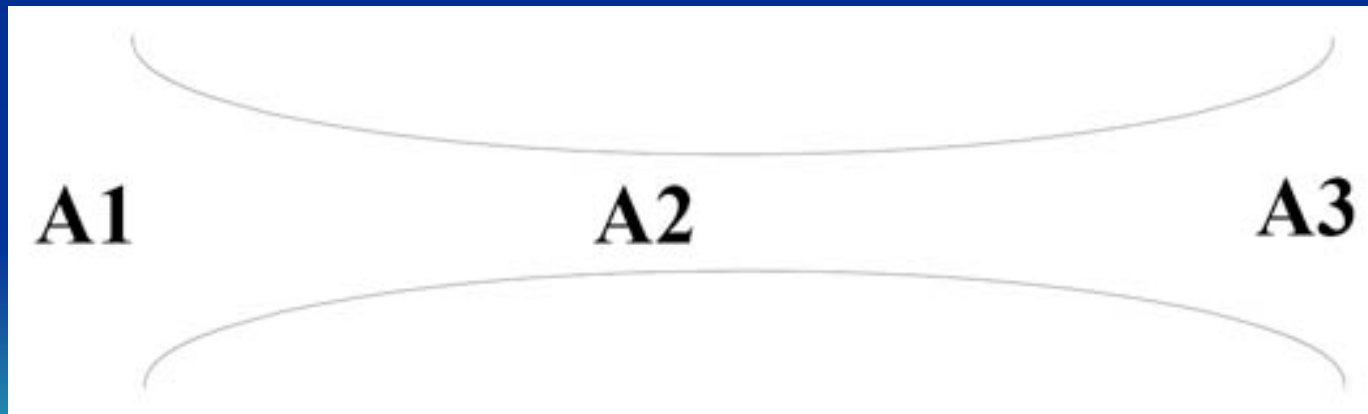
- Densitet $\rho = \text{kg/m}^3$
- Temperatur
  - Celsius ($^{\circ}\text{C}$), Fahrenheit ($^{\circ}\text{F}$), Kelvin (K)
- Statiskt tryck (p)
- Dynamiskt tryck (q)

$$\frac{p \cdot V}{T} = k$$

$$q = \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

Kontinuitetsekvationen

- Massflöde = kg/s
- Massflödet är konstant
- Massflöde = $v A \rho$

Bernoullis ekvation

- $p + q = \text{konstant}$

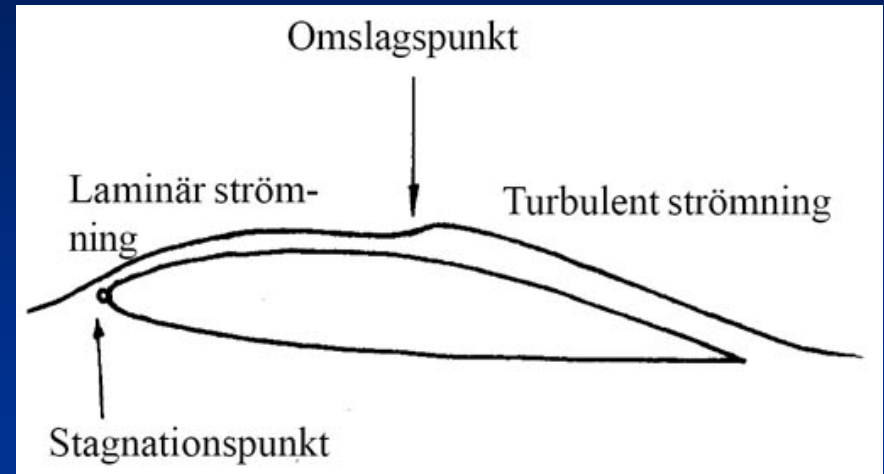
Newton's 2: a lag

- $F = m a$

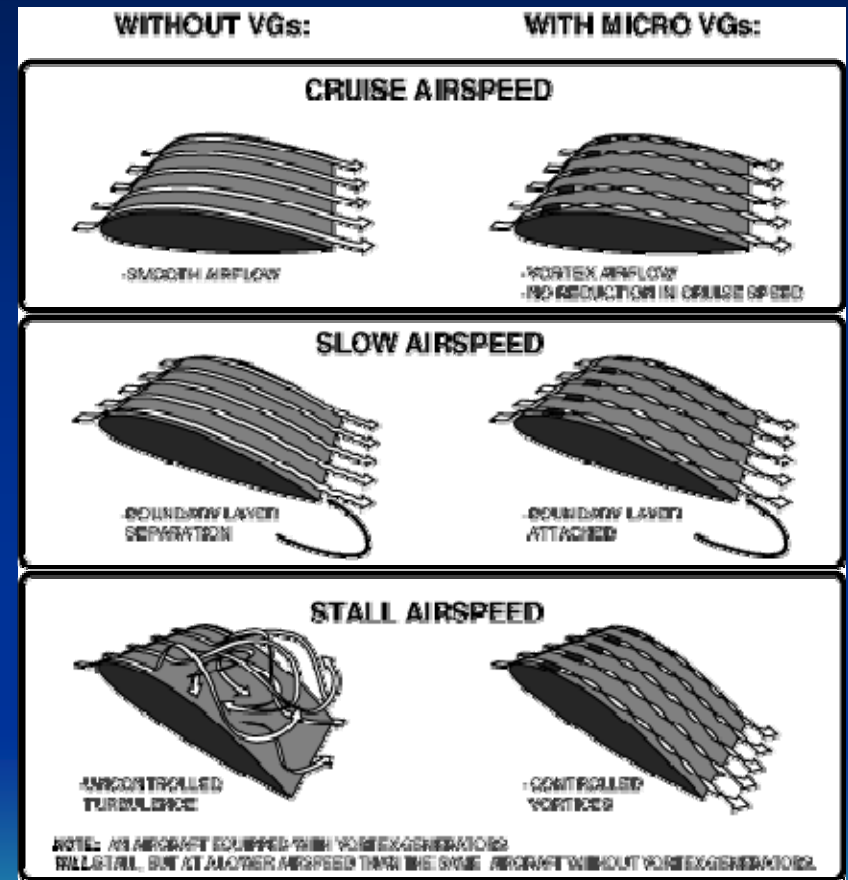

Gränsskikt

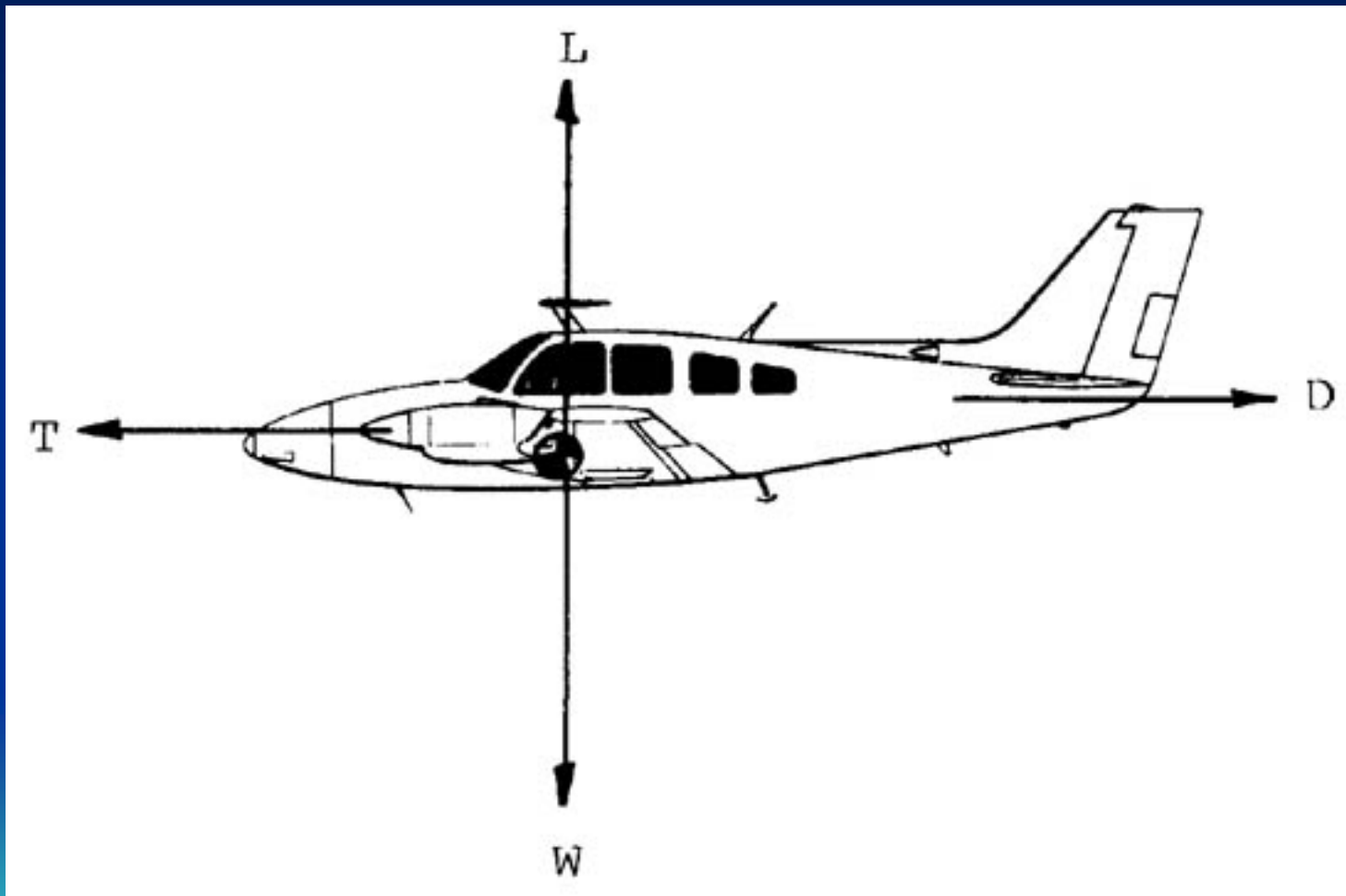
- Laminär strömning
  - Ordnad strömning
  - Lägre hastighet
- Turbulent strömning
  - Tjockare
- Omslagspunkt
  - Anfallsvinkel
  - Ytfinish

Vortexgenerator

Lyftkraft

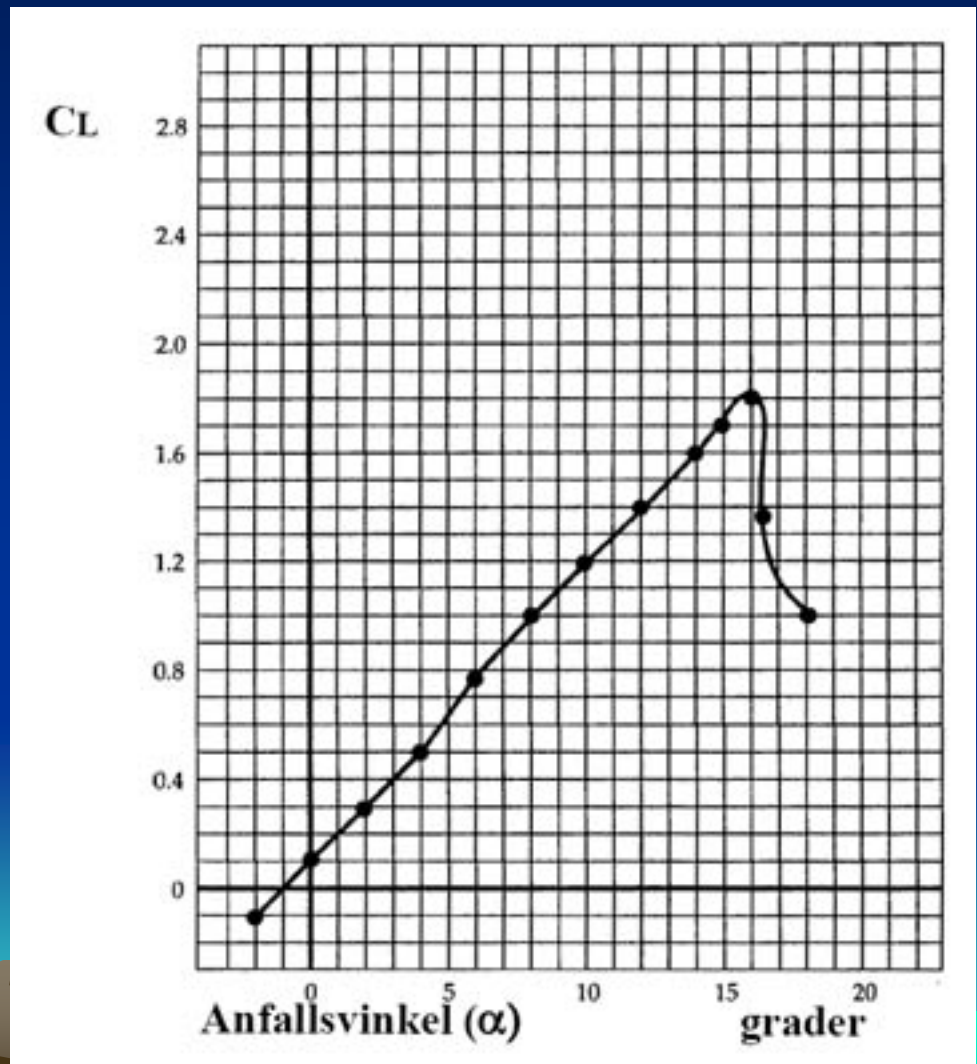
Lyftkraft

$$L = C_L \cdot q \cdot S$$

- C_L = Lyftkraftskoefficienten
- q = Dynamiska trycket
- S = Vingytan

$$L = C_L q S$$

- Funktion av α
- Oberoende av storlek och fart

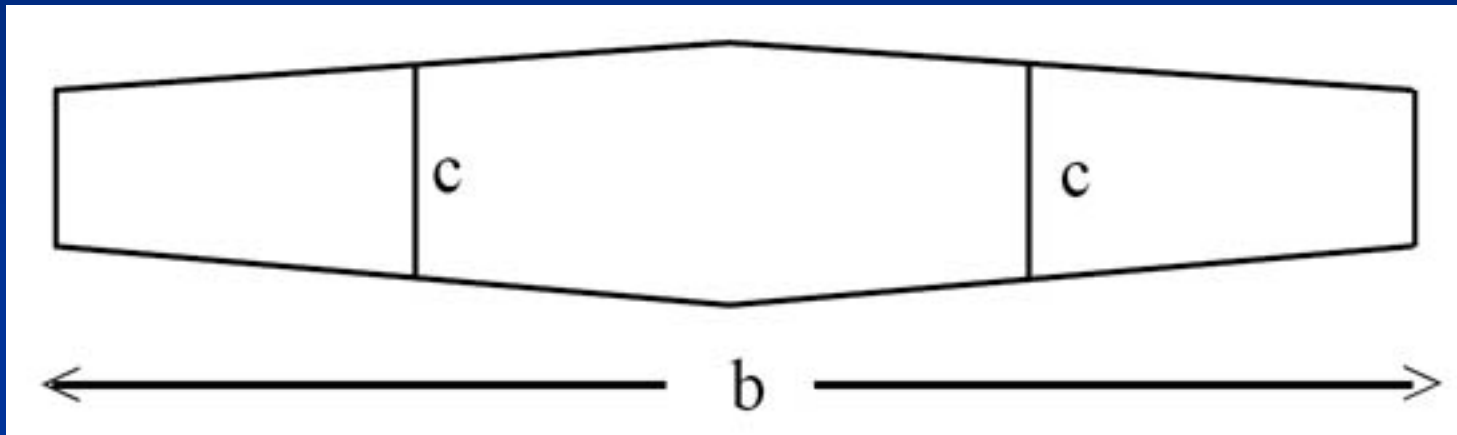
$$L = C_L q S$$

- Dynamiska trycket
- $v = \text{TAS}$

$$q = \frac{\rho \cdot v^2}{2}$$

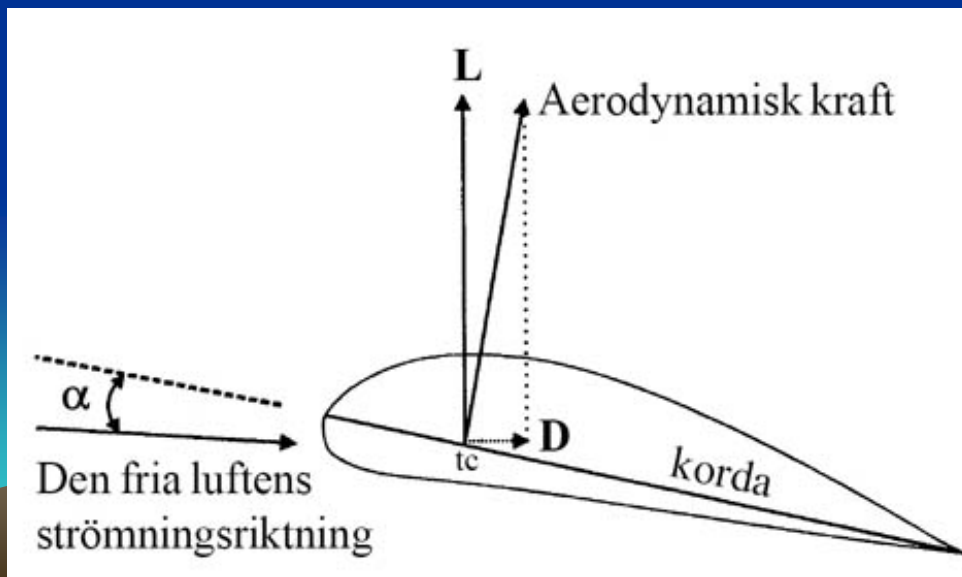
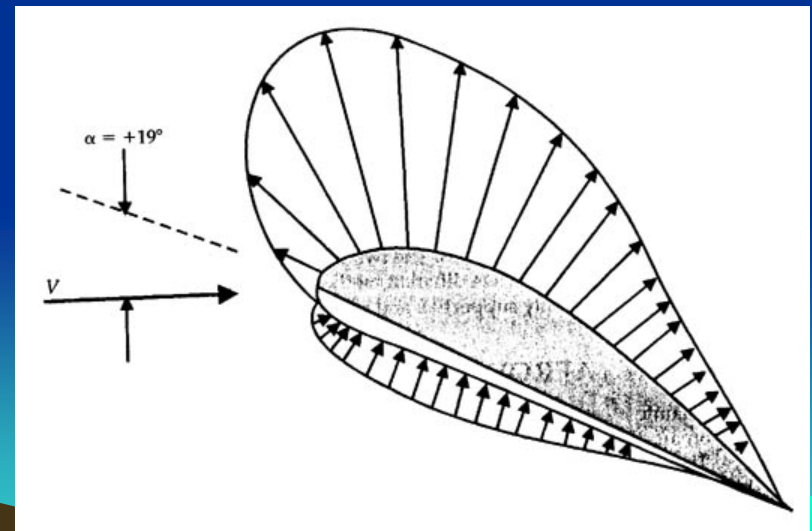
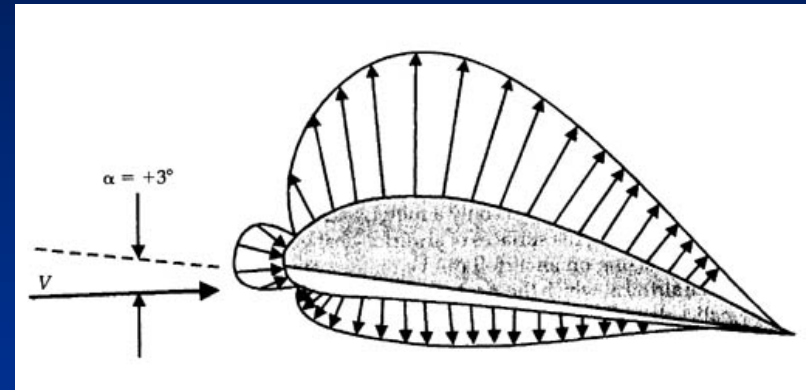
$$L = C_L q S$$

- Vinytan

Lyftkraft

- Anfallsvinkel
- Korda
- Tryckcentrum
- Vingprofiler

Motstånd

- Nollmotstånd (Parasite drag)
- + Inducerat motstånd (Induced drag)
- = Totalt motstånd (Total drag)

Nollmotstånd

- Formmotstånd
- Friktionsmotstånd
- Interferensmotstånd
- Vågmotstånd

$$D_0 = C_{D_0} \cdot q \cdot S$$

Inducerat motstånd

- Ändvirvlar (vortex)
- Nedsvep minskar effektiv anfallsvinkel

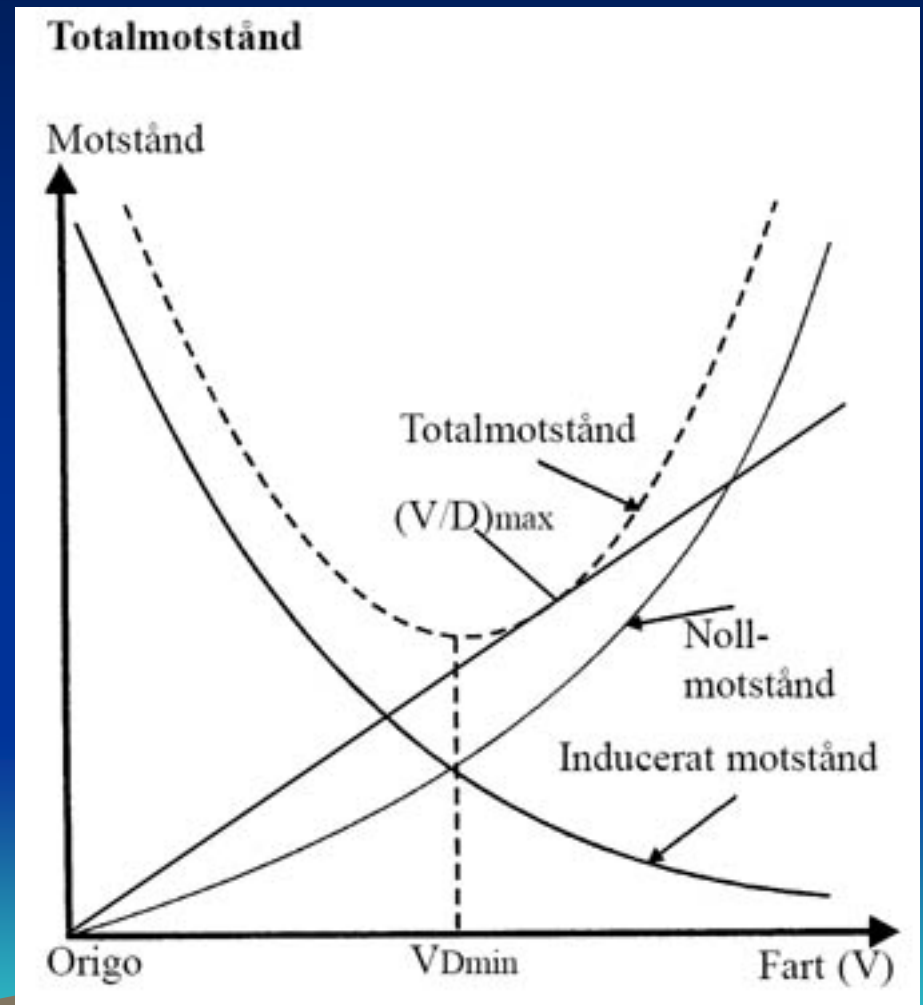
$$C_{D_i} = k \cdot \frac{(C_L)^2}{AR}$$

Totalt motstånd

$$D = (C_{D_0} + C_{D_i}) \cdot q \cdot S$$

Faktorer som påverkar motståndet

- Höglyftanordningar
- Kylklaffar
- Landningsställ
- Markeffekt
- Farten

